

משרד החינוך והתרבות - המחלקה לתרבות תורנית

גליונות לעיון בפרשת השבוע  
ערוכים בידי נחמה ליבוביץ - שנת השלושים

אין עלון הדרכה

י"ד

מצורע (תשל"א)

א. שאלה כללית:

ויקרא רבה מצורע א: "זאת תהיה תורת המצורע" - הדא הוא דכתיב: (משלי ו') "שש הנה שנה ה' ושבע תועבות נפשו" ... ואלו הן "עינים רמות, לשון שקר, וידיים שופכות דם נקי, לב חורש מחשבות און, רגלים ממהרות לרוץ לרעה, יפיח כזבים עד שקר, ומשלח מדנים בין אחים", ואמר ר' יוחנן: וכולהו לקו בצרעת ...

ר' ש.ר. הירש רואה בלשון הפסוק משלי הוכחה לכך, "שאיך נגע הצרעת אלא בטוי לחרון אף ה' המידה אותו (את הנגע) בגופו של אדם העושה עצמו בכל אברי גופו נושא ומפיץ כל התכונות הרעות הנ"ל, במקום שיהיו כל אברי גופו כלים להרבות ענות צדק, דרישת האמת, עשיית הטוב והשכנת שלום בין אדם לרעהו.

הסבר מהו הרמז הלשוני בפסוקנו ממשלי לרעיון המובא בדברי הרב הירש?

ב. ל"ה כנגע נראה לי בבית

רש"י ד"ה כנגע

(דברי רש"י אלה לקוחים ממשנה נגעים י"ב משנה ה')

לדברי רש"י אלה:

ר' אליהו מזרחי (טורקיה במאה ה-16): מפני דרך ארץ, שלא יאמר אדם אפילו על דבר הברור לו-ודאי, אלא ספק. וזהו שאמרו חז"ל: (ברכות ד' ע"א) "למד לשונך לומר: איני יודע".

גור-אריה (ר' ליווא בן בצלאל מפרג (מהר"ל מפרג) בסוף המאה ה-16): טעם הדבר הזה משום (תהלים ק"א ז') "דובר שקרים לא יכון לנגד עיני". דהא כל זמן שלא נזקק לו הכהן - לאו נגע הוא, ואיך יאמר: "נגע נראה לי בבית".

חוספות יום טוב (ר' ליפמן הלר 1654-1579, אשכנז):

לכך הקפידה התורה, שלא יאמר "נגע נראה לי", כדי שלא יפתח פה לשטן, כדדרשינן (ברכות י"ט ע"ב): לעולם אל יפתח אדם פיו לשטן. ואמר ר' יוסף: מאי קראה? (=היכן מצינו רמז לכך במקרא?) שנ' (ישעיה א'): "כמעט כסדום היינו". מאי אהדר להו? "שמעו דבר ה' קציני סדום" (עד כאן דברי הגמרא). הרי אפשר שיחזור ויכהה טרם בוא הכהן.

1. מה ההבדל העקרוני בין שלשת החכמים הנ"ל בנבואם לנמק את דברי המשנה המובאים ברש"י?

2. מהו מוסר ההשכל היוצא מדברי כל אחד מהם?

3. על דברי רש"י דלעיל מקשה בעל דברי דוד:

למה אל נקט רש"י לשון המשנה (נגעים י"ב משנה ה'): "אפילו חלמיד חכם וידע שהוא נגע ודאי" ונקט לשון "שאפילו חכם ויודע ..."

בחוספת שי"ן. נסה לחרץ קושייתו.